

KVALITET I DEN OFFENTLIGE SEKTOR

SEKRETARIATET FOR MINISTERUDVALGET

Prins Jørgens Gård 11, 1218 København K

Telefon 33 92 33 00 - Fax 33 11 16 65

Fakta om udviklingen i arbejdsstyrken frem mod 2040 i lyset af allerede besluttede reformer¹

April 2007

De reformer, som er besluttet i de senere år – herunder især Velfærdsaftalen – skønnes at sikre en nogenlunde konstant arbejdsstyrke frem mod 2040. Dermed indebærer reformerne også, at der er nogenlunde balance mellem antallet af personer, der forlader arbejdsstyrken og antallet af personer, der træder ind i arbejdsstyrken.

Uden velfærdsaftalen ville den demografiske udvikling ellers isoleret set indebære, at der frem mod 2040 var ca. 6.000 flere pr. år, der forlod arbejdsmarkedet, end der trådte ind. Med de besluttede reformer – herunder navnlig udskydelsen af efterløns- og folkepensionsalderen i kraft af Velfærdsaftalen – reduceres tilbagetrækningen til et niveau, der i gennemsnit frem mod 2040 modsvarer antallet af unge, der træder ind i arbejdsstyrken. Velfærdsaftalen er indgået mellem regeringen og Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti og Det Radikale Venstre.

Reformerne er dermed centrale i forhold til at imødegå mulige udfordringer mht. rekruttering af yngre medarbejdere til det offentlige til erstatning for dem, der går på pension.

Skønnet beskæftigelsesvirkning af reformer

I de kommende årtier ventes der at blive færre i alderen 20-64 år, hvilket i dag er de mest erhvervsaktive aldersgrupper. Det skyldes bl.a., at de unge årgange er mindre end de store efterkrigsårgange, der i de kommende år når pensionsalderen. Denne udvikling vil alt andet lige trække ned i arbejdsstyrken. Den demografiske udvikling kan således reducere den strukturelle beskæftigelse med 185-190.000 personer fra 2005 til 2040, jf. tabel 1.

Denne tendens til fald i arbejdsstyrke og beskæftigelse som følge af demografiske forskydninger modgås af en række reformer, der er gennemført eller besluttet i de senere år. Mest vidtrækkende er Velfærdsaftalen fra sommeren 2006. De vigtigste initiativer i Velfærdsaftalen fremgår af bilag 1.

Udover Velfærdsaftalen er tidligere gennemført en række øvrige reformer med sigte på at

øge arbejdsudbuddet, herunder bl.a.: efterlønsreformen af 1998, førtidspensionsreformen, reformen af arbejdsmarkedspolitikken *Flere i arbejde*, integrationspakken *En ny chance til alle* og skattemæssighederne i 2004 (Forårspakken mv.), jf. bilag 2.

Virkningerne af de reformer, som er gennemført før Velfærdsaftalen, er i vidt omfang slået igennem allerede. Men en del af reformerne vil fortsat bidrage positivt til udviklingen i arbejdsstyrke og beskæftigelse de kommende år. Fra 2005 skønnes det yderligere positive bidrag til den strukturelle beskæftigelse herfra at udgøre knap 15.000 personer.

Velfærdsreformen skønnes derudover at styrke beskæftigelsen med ca. 190.000 personer i 2040 set i forhold til et forløb uden velfærdsaftalen.

Samlet kan beskæftigelsen derfor stige med 15-20.000 personer frem mod 2040 jf. tabel 1, sidste

---

¹ Bilaget er udarbejdet af Sekretariatet for ministerudvalget vedrørende kvalitet i den offentlige sektor. Papiret er udsendt i forbindelse med temamødet "Ledelse, medarbejderinddragelse og motivation" som faktisk baggrund for mødets diskussioner.

linje. Dette skøn er selvsagt forbundet med stor usikkerhed.

Tabel 1	
Ændring i strukturel beskæftigelse frem mod 2040, 1.000 personer	
	2005-40
1. Isoleret effekt af demografi ¹⁾	-187
2. Bidrag fra tidligere vedtagne reformer	14
3. Forløb inkl. effekt af tidligere reformer (1+2)	-173
4. Bidrag fra Velfærdsreformen	190
5. Forløb inkl. Velfærdsreformen (3+4)	17

1) Der indregnes et demografisk bidrag til beskæftigelsen som følge af at erhvervsfrekvenserne afhænger af uddannelsesniveaet og opholdstiden for indvandrere.

Kilde: Danmarks Konvergensprogram 2006, november 2006, Finansministeriet.

Nærmere om Velfærdsaftalen (juni 2006)

Initiativerne i Velfærdsaftalen til styrkelse af arbejdsmarkedspolitikken og målrettede initiativer til at øge beskæftigelsen blandt indvandrere og efterkommere skønnes samlet set at styrke beskæftigelsen med ca. 13.000 personer frem mod 2010, *jf. tabel 2 (række 1)*. Arbejdsmarkedspolitikken styrkes navnlig ved fremrykning af aktivering til efter 9 måneder, styrket jobformidling, rådighedsvurderinger, intensiveret aktivering efter 2½ år mv. Beskæftigelsen blandt indvandrere styrkes bl.a. ved indførelse af en særlig løntilskudsordning, jobkonsulenter, virksomhedsaftaler mv.

Velfærdsaftalens initiativer på uddannelsesområdet – herunder navnlig målsætningerne om, at stort set alle unge i 2015 gennemfører en ungdomsuddannelse og mindst halvdelen en videregående uddannelse – vil på længere sigt understøtte større beskæftigelse, *jf. tabel 2 (række 2)*. Det afspejler navnlig, at højere uddannelsesniveau generelt er forbundet med højere erhvervsdeltagelse og beskæftigelse. Velfærdsaftalen indeholder initiativer, som understøtter indfrielse af målsætningerne. Ud over øgede midler til uddannelse drejer det sig bl.a. om

ændret tilrettelæggelse af erhvervsuddannelserne og initiativer som kan være med til at reducere frafaldet. På kortere sigt kan uddannelsesindsatsen trække lidt ned i beskæftigelsen fordi flere er under uddannelse og ikke indgår i arbejdsstyrken.

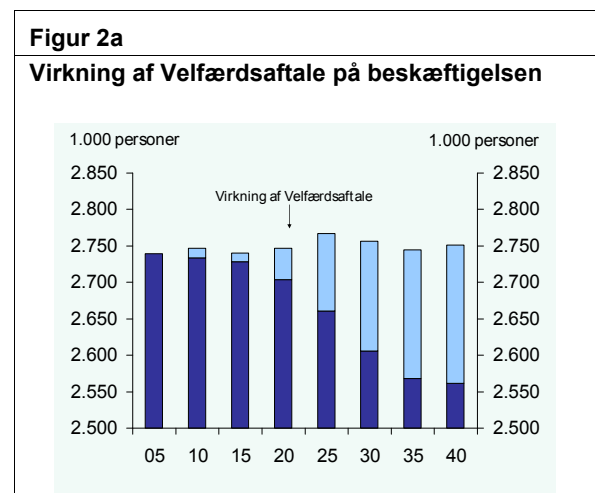
Tabel 2				
Løft i beskæftigelsen, 2010-2040, 1.000 personer				
	2010	2015	2025	2040
Arbejdsmarked og integration	13	13	14	14
Uddannelse mv.	-2	-5	4	10
Senere tilbage-trækning mv.	2	4	89	167
I alt	13	12	106	190
I alt (pct. af beskæftigelsen)	½	½	4	7½

Anm: Som følge af afrunding kan totalen afvige fra summen af de enkelte elementer.

Kilde: Danmarks Konvergensprogram 2006, november 2006, Finansministeriet.

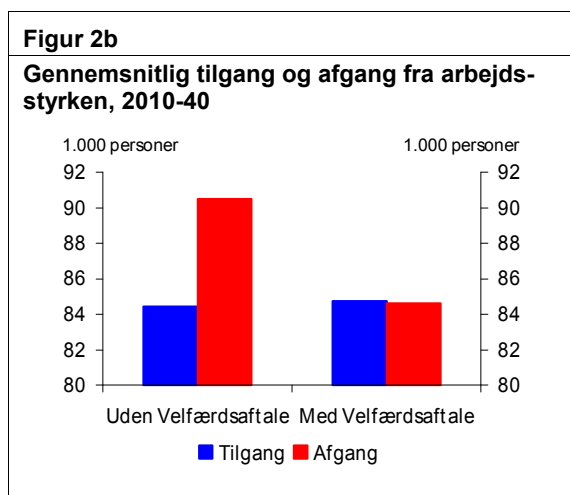
Samlet set skønnes Velfærdsaftalen at øge beskæftigelsen med godt 105.000 personer i 2025 og (som nævnt) 190.000 i 2040. Virkningen i 2040 svarer til ca. 7½ pct. af beskæftigelsen. Det største bidrag på længere sigt afspejler tilbagetrækningsreformerne, *jf. tabel 2 (række 3)*.

Velfærdsaftalen giver dermed et afgørende bidrag til at sikre mod et stort fald i arbejdsstyrken og beskæftigelsen på sigt, *jf. figur 2a*.

I fravær af Velfærdsaftalen skønnes den årlige afgang fra arbejdsmarkedet at svare til godt 90.000 personer i gennemsnit frem mod 2040, jf. figur 2b. Det er en del højere end den gennemsnitlige tilgang på godt 84.000 personer pr. år².

Som følge af Velfærdsaftalen skønnes den årlige afgang fra arbejdsstyrken reduceret til ca. 84.000 personer om året i gennemsnit, og dermed en smule under den årlige tilgang, jf. figur 2b.

---

² Den årlige til- og afgang fra arbejdsstyrken er beregnet ud fra ændringerne i hver årgangs erhvervsdeltagelse (målt i antal personer) fra år til år. Tilgangen beregnes ved at summe over de årgange, hvor der er flere i arbejdsstyrken end året før, mens afgang beregnes ved at summe over de årgange, hvor der er færre i arbejdsstyrken end året før. Der kan således være nettotilgang i nogle årgange, som ikke er unge, og nettoafgang i nogle årgange, som ikke er tæt på efterløns- og pensionsalderen. Tallene inkluderer i øvrigt ikke, at der også inden for en given aldersgruppe kan være nogen, der forlader arbejdsstyrken, og andre, der træder ind fra et år til det næste.

Bilag 1. Hovedelementer i Velfærdsaftalen

Senere tilbagetrækning

Det vigtigste bidrag til øget beskæftigelse på sigt kommer fra øget efterløns- og pensionsalder, som indføres fra 2019. Efterlønsalderen hæves således i 2019-2022 fra 60 til 62 år, og folkepensionsalderen i 2024-2027 fra 65 til 67 år. Fra 2025 indekseres aldersgrænserne i pensionssystemet med levetiden for 60-årige.

Seniorpolitik mv.

Der gennemføres initiativer til at styrke beskæftigelsen for de ældre (harmoniseret dagpengeperiode og aktiveringsregler mv.) og forebygge nedslidning (fond mv.).

Forstærket indsats for at nedbringe ledigheden

Beskæftigelsespolitikken styrkes bl.a. ved at fremrykke aktivering til efter 9 måneders ledighed og ved fuldtidsaktivering efter 2½ år. Jobformidlingen styrkes, der stilles øgede krav til lediges reelle rådighed, og indsatsen mod sort arbejde øges.

Flere indvandrere og efterkommere i arbejde

Der indføres bl.a. et målrettet løntilskud og flere særlige jobkonsulenter. Beskæftigelsesmulighederne søges understøttet af en fornyet firepartsaftale om styrket integration og partnerskaber med enkeltvirksomheder mv.

Uddannelse mv.

Hurtigere gennem uddannelserne. Optagelsessystemet og universitetsuddannelsernes tilrettelæggelse og finansiering skal i højere grad understøtte hurtigere studie gennemførelse end i dag.

Ungdomsuddannelse til alle. Der gennemføres bl.a. en styrket indsats for, at unge ledige mellem 25-29 år uden uddannelse kommer i job eller uddannelse. Derudover styrket vejledning og opfølgning, flere praktikpladser mv.

Styrket voksen- og efteruddannelse. Der gennemføres bl.a. et løft vedrørende læse-, skrive- og regnekurser for voksne og flere voksenlærlinge mv.

Øget indvandring af velkvalificerede arbejdstagere mv.

Velkvalificerede udlændinge får bedre mulighed for at arbejde i Danmark via en udvidelse af jobkortordningen og indførelse af en såkaldt Green card-ordning.

Samtidig indføres blandt andet en integrationseksamen for indvandrere og flygtninge, som skal øge tilskyndelsen til at søge og opnå beskæftigelse. Integrationseksamen indebærer bl.a., at man skal have 2½ års fuldtidsbeskæftigelse for at få tidsbegrænset opholdstilladelse og adgang til kontanthjælp.

Bilag 2. Oversigt over tidligere gennemførte reformer og foranstaltninger

Efterlønsreformen i 1998

Indeholdt tilskyndelser til at udsætte overgangen til efterløn til det 62. år og forkortede den maksimale efterlønsperiode fra 7 til 5 år i kraft af nedsættelsen af alderen for folkepension fra 67 til 65 år pr. 1. juli 2004. Reformen skønnes at øge arbejdsstyrken med et par tusinde personer om året frem til 2010.

Starthjælp (2002)

Indførelsen af starthjælp, som nedsætter hjælpen for personer, som ikke har boet i landet i mindst 7 af de 8 seneste år, øger tilskyndelsen til at arbejde.

Reformen af førtidspension i 2003

Indeholdt en forenkling af ydelserne og en nøjere vurdering af erhvervsevnen. Reformen skønnes at øge arbejdsstyrken med et par tusinde personer om året frem til 2010, hvilket også skal ses i sammenhæng med forbedring af ordningen med fleksjob, jf. nedenfor.

Flere i arbejde (2003)

Indeholder en række foranstaltninger på såvel ydelses- som aktiveringssiden, herunder uddannelse og skærpet rådighedsforpligtelse. Samlet skønnes foranstaltningerne at øge beskæftigelsen med over 1.000 personer pr. år frem mod 2010.

Nedsættelser af skatten på arbejdsindkomst i 2004

Øgede tilskyndelsen til at arbejde ved indførelsen af et beskæftigelsesfradrag og nedsættelse af grænsen for mellemskatten. Skønnes at indebære en mindre forøgelse af arbejdsstyrken frem mod 2010 og øget arbejdstid for visse grupper.

Arbejdsmarkedsforanstaltninger i Forårspakken 2004

Der blev afsat ½ mia. kr. frem til 2007 til at omskole og opkvalificere de kortuddannede, herunder smidiggørelse af optagelseskravene på SOSU-uddannelserne.

Beskæftigelsesstrategi på handicapområdet (2005)

Består af 12 initiativer med det formål at fastholde og integrere personer med handicap på arbejdsmarkedet. Der blev afsat 80 mio. kr. som en del af satspuljeaftalen for 2005. Målet for strategien er, at antallet af beskæftigede personer med en nedsat funktionsevne skal øges med 2.000 personer pr. år.

Styrket indsats over for sygefravær (2005)

Indeholder en række initiativer, der skal bidrage til at nedbringe sygefraværet.

Fleksjob og ledighedsydelse (2006)

Indeholder en række initiativer, som skal være med til at forbedre betingelserne for at få fleksjob og ikke mindst bidrage til, at ledigheden for fleksjobvisiterede kommer ned.

En ny chance for alle (2006)

Indeholder en række foranstaltninger, der giver ledige på offentlig forsørgelse bedre tilskyndelse til at tage et arbejde eller en uddannelse.

Østafftalen (2004 og 2006)

Med EU's udvidelse 1. maj 2004 åbnede Danmark arbejdsmarkedet for borgere fra de nye EU-lande. For at opretholde balancen på det danske arbejdsmarked indgik regeringen med en bred kreds af partier den

såkaldte Østafale, der som overgangsordning stiller krav om, at de østeuropæiske EU-borgere skal have opholds- og arbejdstilladelse, før de kan tage job i Danmark.

I 2006 blev ordningen justeret, så det blev lettere at ansætte østeuropæisk arbejdskraft; bl.a. bliver det muligt for overenskomstdækkede virksomheder at opnå forhåndsafale. Der er i dag ca. 7.000 statsborgere fra de nye EU-lande, der har aktiv opholds- og arbejdstilladelse.